

Του **ΠΑΝΑΓΗ ΓΑΛΙΑΤΣΑΤΟΥ**
p.galiatsatos@realnews.gr

Για δύο δεκαετίες, ο **Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν** ήταν ο απόλυτος κυρίαρχος στο πολιτικό σκηνικό της Τουρκίας. Στους αντιπάλους του ενέπνεε τον σεβασμό και τον φόβο. Ο λόγος του ήταν νόμος. Όλα αυτά δεν φαίνεται να ισχύουν πλέον, καθώς ο Τούρκος Πρόεδρος φαίνεται να χάνει τον έλεγχο.

Την περασμένη εβδομάδα, ο Ερντογάν βρέθηκε αντιμέτωπος με την πρώτη «ανταρσία» ενός από τους θεσμούς του βαθύς κράτους της Τουρκίας εδώ και πολλά χρόνια και, επιπλέον, με την απειλή παραίτησης ενός από τους στενότερους συνεργάτες του. Υποχρεώθηκε να κάνει πίσω. Την ίδια ώρα, είδε την αξιωματική αντιπολίτευση, που πειθόνη ακολουθούσε και υποστήριζε την εξωτερική πολιτική του στη Συρία και στο Ιράκ, να καταψηφίζει την τροπολογία για ανανέωση της εντολής των τουρκικών στρατευμάτων εκεί. Πρόκειται για μια ιστορική εξέλιξη, που, όπως επεσήμαναν πολλοί Τούρκοι αναλυτές, αντανάκλα την πεποίθηση του κεμαλικού Λαϊκού Ρεπουμπλικανικού Κόμματος (CHP) και του αρχηγού του, **Κεμάλ Κιλιτσαντάρογλου**, ότι θα κερδίσουν τις επόμενες εκλογές. Στους αντιπάλους του ο Ερντογάν δεν προκαλεί πλέον δέος και είναι ενδεικτικοί οι απαξιωτικοί χαρακτηρισμοί με τους οποίους του ασκούν κριτική πλέον ο Κιλιτσαντάρογλου και η πρόεδρος του Καλού Κόμματος, **Μεράλ Ακσενέρ**.

Όλα αυτά δεν έπεσαν από τον ουρανό. Εδώ και πολλούς μήνες, η δυσaréσκεια των Τούρκων συσσωρεύεται, κυρίως εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, που χτυπά τα χαμηλά και τα μεσαία εισοδήματα. Σε αυτά πρέπει να προστεθούν η κακή διαχείριση της πανδημίας, η αδυναμία του τουρκικού κράτους να αντιμε-

Ο Ερντογάν χάνει τον έλεγχο

Αμφισβητείται η κυριαρχία του στην πολιτική σκηνή της Τουρκίας. Μέτωπο εναντίον του από τα κόμματα της αντιπολίτευσης

τωπίσει τις πυρκαγιές του καλοκαιριού, η εκτεταμένη διαφθορά, οι σπατάλες του ίδιου του Ερντογάν και του περιβάλλοντός του. Το 2020 ο Τούρκος Πρόεδρος έχασε το προβάδισμα στις δημοσκοπήσεις και πλέον φαίνεται να χάνει με βεβαιότητα απέναντι σε όποιον αποφασίσει να κατεβάσει στις εκλογές η αντιπολίτευση.

Ο Ερντογάν προσπαθεί να αντιστρέψει το κλίμα με σπασμωδικές ενέργειες. Χαρακτηριστικές ήταν οι δηλώσεις του περί απέλασης των δέκα πρέσβων που διαμαρτυρήθηκαν δημόσια για τη μεταχείριση του **Οσμάν Καβαλά**, οι οποίες σκοπό είχαν να δείξουν στους Τούρκους πως παραμένει ο ηγέτης που δεν υπολογίζει και δεν φοβάται κανέναν. Εναντίον του, ωστόσο, κινητοποιήθηκε η γραφειοκρατία του τουρκικού υπουργείου Εξωτερικών, που γνωρίζει -από την εμπειρία με το Ισρα-

ήλ- πόσο δύσκολη είναι η αποκατάσταση διπλωματικών σχέσεων. Πολύ πριν κυκλοφορήσουν τα περί παραίτησης του **Μεβλούτ Τσαβούσογλου**, οι διπλωμάτες είχαν διαρρεύσει στο κρατικό πρακτορείο Anadolu ότι προσπαθούν να αναστρέψουν τα περί απέλασης. Ο Τσαβούσογλου, που βρισκόταν στην Κορέα, συντάχθηκε με τη γραφειοκρατία του, επικοινωνώντας με τον Ερντογάν και τον απείλησε με την παραίτησή του. Εκείνος αναδιπλώθηκε και δέχθηκε τη λύση που διαπραγματεύτηκαν με τις πρεσβείες οι διπλωμάτες. Αξίζει να σημειωθεί πως, παρά την οργισμένη διάψευση της τουρκικής προεδρίας για τα περί παραίτησης, ο ίδιος ο Μ. Τσαβούσογλου δεν έκανε κανένα σχόλιο για το θέμα και δεν προέβη σε καμία διάψευση. Αξίζει να σημειωθεί, πάντως, πως το προεδρικό μέγαρο στην Αγκυρα δεν περιορίστηκε στο επεισόδιο με τους πρέσβεις για να τονώσει το ηγετικό προφίλ του Ερντογάν. Τον ίδιο σκοπό υπηρετούσε και η αποκάλυψη για την εξάρθρωση δικτύου Ισραηλινών κατασκόπων στην Τουρκία, που έγινε πρωτοσέλιδο σε όλα τα φιλοκυβερνητικά Μέσα την περασμένη εβδομάδα. Το περιστατικό είχε σημειωθεί στις αρχές Οκτωβρίου.

Την περασμένη Τρίτη ακολούθησε μια νέα, δυσάρεστη έκπληξη για τον Ερντογάν. Το CHP καταψήφισε την παράταση της εντολής για την παρουσία των τουρκικών στρατευμάτων στη Συρία και στο Ιράκ. Η εντυπωσιακή αυτή στροφή, που δείχνει για πρώτη φορά πως ούτε το «εθνικό μέτωπο» είναι πλέον αρραγές στην Τουρκία, οφείλεται τόσο στη δυναμική που αναπτύσσεται στους κόλπους της κεμαλικής παράταξης όσο και στην αντίληψη ότι η εξωτερική πολιτική του Ερντογάν εγκυμονεί κινδύνους για την Τουρκία. Οχι τυχαία, ο Κιλιτσαντάρογλου εστιάζει πλέον την κριτική του κυρίως στην εξωτερική πολιτική του Τούρκου Προέδρου. Πρωτοστάτησε στις αντιδράσεις σε σχέση με την υπόθεση των πρέσβων και, μάλιστα, κατηγορήσε τον Ερντογάν ότι είναι «ψυχοπαθής που λείει ό,τι του κατέβει» και χαρακτήρισε την εξωτερική του πολιτική «σχιζοφρενική». Και είναι αξιοσημείωτο πως, παρά

d.mihalelis@realnews.gr

η άποψη
 του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΙΧΑΛΕΛΗ**

Παραμύθια και δράκος

ΑΝ ΠΡΟΣΕΓΓΙΖΑΜΕ το θέμα... ερωτικά, θα διαπιστώναμε ότι «όσο απορρίπτεις ένα πρόσωπο που ενδιαφέρεται για σένα, τόσο κολλάει μαζί σου» (σ.σ: «όσο με φτύνεις τόσο κολλάω», επί το λαϊκότερον). Αν το προσεγγίζαμε ποδοσφαιρικά, θα λέγαμε ότι «όσο με πληγώνεις, τόσο με πωρώνεις».

Οποιαδήποτε από τις δύο προσεγγίσεις θα ταίριαζε «γάντι» στην τρικυμισμένη σχέση Ερντογάν με τον (πέρα της Τουρκίας) έξω κόσμο. Θα ταίριαζαν, αν δεν χαρακτηρίζονταν από μια... «ρομαντική αφέλεια». Και ο Ερντογάν ούτε ρομαντικός είναι ούτε αφελής. Αυτό είναι το πρώτο θεμελιώδες λάθος που κάνουμε όλοι όταν επιχειρούμε να τον αναλύσουμε, κυρίως υπό το κράτος του θυμικού. Το δεύτερο και ουσιαστικό λάθος που κάνουν ακόμη και οι εμπειρότεροι ημών διεθνείς παράγοντες είναι ότι αγνοούν κάτι κρίσιμο: ο Ερντογάν είναι ισλαμιστής.

Αρα, δεν μπορεί και δεν πρέπει να προσεγγίζονται και να μεταφράζονται η σκέψη, η δράση και η στρατηγική του με βάση τις «δυτικές αξιακές αρχές».

Δεν είναι, όπως θέλουν να πιστεύουν κάποιοι ανα-

λυτές της σχολής του κατευνασμού, ότι ο Ερντογάν απομακρύνεται από τη Δύση. Δεν ήθελε ποτέ να είναι εκεί. Διότι επέλεξε και επιλέγει να διεκδικήσει για τον εαυτό του δύο σημαντικότερους παραμυθένιους ρόλους: του ηγέτη των («καταπιεσμένων») μουσουλμάνων και του «κλειδοκράτορα» της ανατολικής Μεσογείου. Ο Αραβικός Σύνδεσμος δεν δείχνει να τον στηρίζει. Ισως γι' αυτό να στρέφεται στις «πλάτες μάζας των αδικημένων». Μήπως βρει στήριξη...

Μπορεί εμείς, Έλληνες και Δυτικοί, να τα βλέπουμε αυτά ως «παραμύθια» Ερντογάν. Ομως, δεν κρύβουν τον επικίνδυνο «δράκο». Ενας έφηβος, ο οποίος -από τους μαχαλάδες της Κωνσταντινούπολης που πουλούσε λεμονάδες και κουλούρια- εξελίσσεται σε ηγέτη που πουλάει «παραμύθια», δεν μπορεί παρά να είναι επικίνδυνος. Είτε παρών, είτε απών. Διότι μη γελοίομαστε! Ο Ερντογάν είναι ο «αντίπαλος» που η Ευρώπη αγαπά να μισεί. Σχεδόν είκοσι χρόνια συμβιώνει με έναν ισλαμιστή που -πλέον πολύ αργά- αρχίζει να τον αντιμετωπίζει έτσι. Και με τον φόβο του... άγνωστου διαδόχου να караδοκεί.